

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з **Мистецтва**

Критерії розроблені відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392, наказу МОН від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 1009 від 19.08.2016) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru>, Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів, Мистецтво, 5-9 класи (затверджено наказом МОН України від 07.06.2017 № 804), розміщена на офіційному веб-сайті МОН: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

Правила оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з мистецтва

Багатокомпонентність змісту мистецької освіти зумовлює багатофункціональність оцінювання досягнень учнів у цій галузі, єдність *діагностичної, коригувальної, стимулюючо-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій*.

Об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти мають стати основні **компетентності**:

- предметні мистецькі;
- міжпредметні естетичні;
- ключові.

Система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на позитивному ставленні до кожного учня; оцінюється не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних досягнень. Як відомо, значну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, образне сприймання тощо), які впливають на освітні результати учнів. Тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення. Комплексна перевірка та оцінка, яка інтегрує результати різних видів діяльності учнів — інформаційно-пізнавальної, практичної, творчої, — дають змогу вчителю об'єктивно, але водночас і гуманно (не пригнічуючи особистість) оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

До основних видів оцінювання належать: *поточне* (виконує діагностичну, стимулюючу, коригуючу функції), *тематичне* і *підсумкове* (семестрове і річне). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка й взаємне оцінювання.

Особливістю системи оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу є її багатофункціональність, що зумовлена багатокомпонентністю змісту мистецької освіти, спрямованої на цілісне формування художньо-естетичної культури учнів, і передбачає:

- формування в учнів емоційно-естетичного ставлення до дійсності, світоглядних орієнтацій, особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, вітчизняної та зарубіжної художньої культури;
- розвиток емоційно-почуттєвої сфери, оригінального асоціативно-образного мислення, універсальних якостей творчої особистості;
- формування знань та уявлень про мистецтво, розуміння специфіки художньо-образної мови різних видів мистецтва, здібності до сприймання та інтерпретації художніх творів;
- розширення естетичного досвіду, умінь і навичок у сфері мистецької діяльності, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Об'єктами перевірки та оцінювання у процесі вивчення мистецьких дисциплін учнями мають стати:

- здатність учнів сприймати, розуміти й відтворювати твори мистецтва, інтерпретувати їх художньо-образний зміст (висловлювати власне естетичне ставлення);
- умінь й навички з практичної художньої діяльності (відтворення за зразком), досвід самостійної та творчої діяльності (застосування набутих знань і вмінь у змінених, зокрема, проблемно-пошукових ситуаціях);
- обізнаність у сфері мистецтв - елементарні знання та уявлення про мистецтво, його основні види та жанри, розуміння художньо-естетичних понять та усвідомлене користування відповідною термінологією, уявлення про творчість відомих вітчизняних і зарубіжних митців (мистецтвознавча пропедевтика);
- загальна естетична компетентність, художньо-образне мислення учнів як інтегрований результат навчання, виховання й розвитку.

Процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з мистецтва

Основними видами оцінювання є тематичне /відповідно до тем конкретної програми за якою працює вчитель/ і підсумкове /наприкінці навчального року, семестру/.

1. **Поточне оцінювання** є не обов'язковим, а доцільним, заохочувальним.

Поточні контроль та оцінювання доцільно застосовувати на мікро етапах процесу опанування змісту тем програми з мистецтва, вони виконують

діагностичну та стимулюючу /заохочувальну/ функції, сприяють корегуванню художньо-пізнавальної діяльності учнів.

2. **Тематичне оцінювання** є основним і спрямовується на перевірку рівнів оволодіння учнями певною системою знань та способів діяльності в межах визначених тем.

3. **Підсумкове оцінювання** проводиться наприкінці кожного семестру, навчального року та після завершення курсу і передбачає перевірку рівнів оволодіння учнями навчальним матеріалом найвищого рівня узагальнення.

Формою тематичної перевірки можуть бути заняття узагальнюючого характеру, наприклад, фронтальне усне опитування, урок-концерт, урок-інсценізація, створення колективних композицій, тематичні виставки дитячих творчих робіт та інше, що дає змогу провести засвоєння учнями матеріалу як надурочних тем, так і розділу загалом.

При поточному оцінюванні варто застосовувати різноманітні форми /колективні, групові, парні, індивідуальні, комбіновані/, ігрові методи /ігри-вправи, ігри-імпровазації, кросворди, ребуси, практичні завдання пошукового характеру, звукові анкети, анкети-малюнки, комп'ютерні програми тощо/.

Підсумкову оцінку, що виставляється учневі на підставі поточного і тематичного оцінювання, слід розглядати як оцінку, що відображає кінцевий результат роботи учня протягом навчального року, а не середньоарифметичний бал, виведений механічно з попередніх оцінок.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) виявляє низьку емоційність та фрагментарність сприймання творів мистецтва, відсутність мотивації щодо художнього пізнання; частково усвідомлює незначну частину тематичного матеріалу, який відтворює на репродуктивному рівні; застосовує дуже обмежений термінологічний запас.
	2	Учень (учениця) виявляє недостатню емоційність та вибірковість сприймання творів, низький інтерес до мистецтва; розуміє незначну частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній діяльності, потребуючи постійної теоретичної та практичної допомоги вчителя;
	3	Учень (учениця) виявляє недостатню емоційність сприймання, позитивну, але вибіркочну мотивацію до художнього пізнання; користується обмеженим термінологічним запасом у розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практично-творчій діяльності на репродуктивному рівні; демонструє елементарний рівень розвиненості художньо образного мислення.

Середній	4	Учень (учениця) виявляє вибіркочув емоційність сприймання мистецьких творів, але має позитивну мотивацію щодо власної практично-творчої діяльності, яка здійснюється на репродуктивному рівні; розуміє та усвідомлює частину тематичного матеріалу; але в інтерпретації творів мистецтва застосовує незначний термінологічний запас; потребує значної теоретичної та практичної допомоги вчителя; художньо-образне мислення розвинуте слабо.
	5	Учень (учениця) виявляє інтерес та емоційність сприймання творів, розуміє та усвідомлює значну частину тематичного матеріалу; але демонструє небагатий словниково-термінологічний запас для характеристики творів мистецтва; тематичний матеріал у практичній діяльності відтворює під керівництвом учителя; художньо-образне мислення розвинуте недостатньо. Потребує періодичної практичної та теоретичної допомоги вчителя.
	6	Учень (учениця) виявляє здатність емоційного сприймання творів, має позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної практичної діяльності, усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; хоча демонструє небагатий термінологічний запас в інтерпретації творів мистецтва; у практичній діяльності потребує періодичної практичної допомоги вчителя; художньо-образне мислення розвинуте недостатньо.
Достатній	7	Учень (учениця) виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної діяльності; володіє достатнім термінологічним запасом, хоча у викладенні думок може припускатись термінологічних помилок; усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу, який застосовує у практичній діяльності за допомогою вчителя, виявляє прагнення самостійності; у судженнях з'являються окремі аналогії, асоціації.
Достатній	8	Учень (учениця) виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної творчості, усвідомлює основний тематичний матеріал, здатний систематизувати його за допомогою вчителя; свідомо користується ключовими поняттями; прагне застосовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуте (у поясненнях застосовуються аналогії, асоціації).
	9	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та їх зв'язку з життям, розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний його узагальнювати та систематизувати, наводити приклади на підтвердження думок; демонструє достатній термінологічний запас, хоча може допускати неточності у використанні спеціальної термінології; самостійно застосовує матеріал у практичній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуте (формується окремі висновки, узагальнення).

Високий	10	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів, стійку позитивну мотивацію щодо пізнання життєвих та мистецьких явищ, повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; виявляє здатність оцінювання творів, користується адекватною термінологією, хоча може допускати несуттєві неточності у її застосуванні; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуте, що дозволяє учневі застосовувати асоціативні зв'язки, образні аналогії та порівняння щодо різних видів мистецтв та життєвих явищ
	11	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів та їх зв'язок з життєвими явищами, позитивну мотивацію щодо художнього пізнання; повністю усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; оцінюючи мистецькі явища, прагне аргументувати висновки; вільно користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; художньо-образне мислення характеризується використанням нестандартних асоціативних зв'язків, порівнянь творів різних видів мистецтв та життєвих явищ; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності на уроках та у позаурочний час.
	12	Учень (учениця) володіє стійкою позитивною мотивацією щодо пізнання мистецьких творів, встановлення їх зв'язку з життєвими явищами та творами інших мистецтв; має міцні знання тематичного матеріалу в межах програми; під час інтерпретації художніх творів аргументує власні оцінки, вільно оперує спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній діяльності на уроках та у позаурочний час; художньо-образне мислення високо розвинуте, характеризується оригінальністю.

Дистанційне навчання вивільняє більше власного часу для розвитку індивідуальних талантів дітей, зокрема в мистецьких дисциплінах. Важливо застосовувати принципів формувального оцінювання під час роботи в дистанційному форматі. Учні набагато частіше потребують не стільки оцінки в балах, скільки повідомлення про те, які частини завдання виконані добре, а які потребують удосконалення. Дуже корисно надавати критерії оцінювання роботи, рубрики, перевірні списки — разом із формулюванням завдання, щоб учні могли зорієнтуватись, у якому напрямку рухатись і на що звернути особливу увагу. Формувальне оцінювання має допомогти учням моніторити власний прогрес та рефлексувати щодо свого навчання. Тому виконані роботи доцільно супроводжувати зворотним зв'язком у вигляді коментарів і виставлених балів відповідно до критеріїв оцінювання. Важливо нагадувати про правила та відповідальність за їх порушення перед виконанням завдань. Можна скористатись цифровими можливостями перемішування порядку запитань та варіантів відповідей у ході тестування, а також використовувати різні варіанти завдань. Забезпечити абсолютну неможливість плагіату та списування в умовах дистанційного навчання дуже складно, тому варто зосередити зусилля на тому, щоб пропонувати такі завдання, які не можуть бути запозичені в інших — написати власну думку, описати процес розв'язання своїми словами, навести приклад чи дібрати ілюстрацію. Можна створювати галереї робіт учнів —

демонстрація власної творчості часто спонукає до більш відповідальної та ретельної підготовки.“

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з мистецтва
(вивчення з використанням технологій дистанційного навчання)**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	н/а	Учень (учениця) під час дистанційного навчання жодного разу не з'явився на онлайн урок та не продемонстрував жодної творчої роботи з теми
	1	Учень (учениця) орієнтується в темі уроку, рідко заходить на онлайн-уроки, не виконує творчі завдання та проекти з теми
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює окремі мистецькі поняття на елементарному рівні, інколи з'являється на онлайн уроках,
	3	Учень (учениця) дає нечіткі характеристики стилів мистецтва, інколи з'являється на онлайн уроках; може самостійно розрізнити окремі мистецькі чи стильові поняття. частково відтворює тематичний матеріал у практично- творчій діяльності на репродуктивному рівні; демонструє елементарний рівень розвиненості художньо образного мислення
II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює матеріал теми, систематично заходить на онлайн-уроки, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя; під час відповіді намагається користуватися мистецьким словником
	5	Учень (учениця) , систематично заходить на онлайн-уроки. Тематичний матеріал у практичній діяльності відтворює під керівництвом учителя; художньо-образне мислення розвинуто недостатньо. Потребує періодичної практичної та теоретичної допомоги вчителя.
	6	Учень (учениця) систематично заходить на онлайн-уроки. виявляє здатність емоційного сприймання творів, має позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної практичної діяльності, усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; хоча демонструє небагатий термінологічний запас в інтерпретації творів мистецтва;
III. Достатній	7	Учень (учениця), систематично заходить на онлайн-уроки, завдання надсилаються на перевірку вчасно та систематично. виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної діяльності; володіє достатнім термінологічним запасом, хоча

		у викладенні думок може припускатись термінологічних помилок; усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу
	8	Учень (учениця) систематично заходить на онлайн-уроки, творчі завдання та презентації надсилаються вчасно та систематично. виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної творчості, усвідомлює основний тематичний матеріал, здатний систематизувати його за допомогою вчителя; свідомо користується ключовими поняттями; прагне застосовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуте
	9	Учень (учениця) на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання творчих робіт; систематично заходить на онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично.
IV. Високий	10	Учень (учениця) систематично заходить на онлайн-уроки, творчі завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично. виявляє емоційність сприймання творів, стійку позитивну мотивацію щодо пізнання життєвих та мистецьких явищ, повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуте, що дозволяє учневі застосовувати асоціативні зв'язки, образні аналогії та порівняння щодо різних видів мистецтв та життєвих явищ
	11	Учень (учениця), систематично заходить на онлайн-уроки, творчі завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично. виявляє емоційність сприймання творів та їх зв'язок з життєвими явищами, позитивну мотивацію щодо художнього пізнання; повністю усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; оцінюючи мистецькі явища, прагне аргументувати висновки; вільно користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог;
	12	Учень (учениця) систематично заходить на онлайн-уроки, творчі завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично. володіє стійкою позитивною мотивацією щодо пізнання мистецьких творів, встановлення їх зв'язку з життєвими явищами та творами інших мистецтв; має міцні знання тематичного матеріалу в межах програми; під час інтерпретації художніх творів аргументує власні оцінки, вільно оперує спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній діяльності; художньо-образне мислення високо розвинуте, характеризується оригінальністю.